

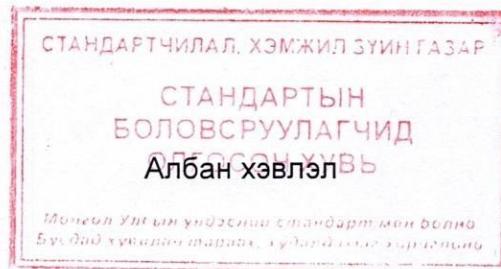

МОНГОЛ УЛСЫН СТАНДАРТ

Ерөнхий боловсролын сургуулийн
сурагчдын дотуур байрын орчин, үйлчилгээ
Ерөнхий шаардлага

MNS 6781:2019

СТАНДАРТ, ХЭМЖИЛ ЗҮЙН ГАЗАР
УЛААНБААТАР ХОТ
2019 ОН

ӨМНӨХ ҮГ

Стандарт, хэмжил зүйн газар (СХЗГ) нь Олон улсын стандартчиллын байгууллагын жинхэнэ гишүүн бөгөөд үйл ажиллагааныхаа хүрээнд төрийн болон төрийн бус олон нийтийн байгууллагуудтай хамтран үндэсний стандарт боловсруулах ажлыг зохион байгуулдаг.

Улсын стандартын төсөл боловсруулах ажлыг холбогдох салбарын техникийн хороогоор дамжуулан гүйцэтгэдэг бөгөөд техникийн хороодоор хэлэлцэж дэмжсэн, зөвшилцэлд хүрсэн стандартын төслийг Стандарт, хэмжил зүйн газрын даргын тушаалаар баталснаар улсын хэмжээнд хүчин төгөлдөр болно.

Энэхүү стандартын төслийг БСШУСЯ-ны Ерөнхий боловсролын бодлогын газрын Сургалтын орчин, сурах бичиг, хэрэглэгдэхүүний бодлого, хэрэгжилт хариуцсан мэргэжилтэн Р.Балжинням, Сургуулийн хоол, хүнсний хангамж, орчны аюулгүй байдлын бодлого, хэрэгжилт хариуцсан мэргэжилтэн Б.Дуламханд, Суралцагчийн хөгжил, төлөвшил, хамгааллын бодлогын хэрэгжилт хариуцсан мэргэжилтэн Б.Дуламсүрэн, Монгол Улсын Засгийн газар, Азийн хөгжлийн банктай хамтран хэрэгжүүлж буй JFPR 9182-MON "Баруун бүсийн сургуулийн бага ангийн сурагчдын дотуур байрны нөхцөлийг сайжруулах" төслийн нийгмийн хөгжлийн зөвлөх Б.Цогбаяр нар боловсруулж Хүүхдийн хөгжил, хамгааллын стандартчиллын техникийн хорооны хурлаар хэлэлцэн дэмжсэн.

Стандарт, хэмжил зүйн газар (СХЗГ)

Энхтайвны өргөн чөлөө 46 а

Шуудангийн хаяг:

Улаанбаатар-13343 ш/х-48

Утас:263860

Факс (976-11)458032

E-mail: standardinform@masm.gov.mn

www.estandard.gov.mn

www.mas.mn

© СХЗГ 2019

"Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай" Монгол Улсын хуулийн дагуу энэхүү стандартыг бүрэн, эсвэл хэсэгчлэн хэвлэх, олшруулах эрх нь гагцхүү СХЗГ (Стандартчиллын төв байгууллага)-т байна.

Ангилалтын код: 03.080.30

Ерөнхий боловсролын сургуулийн сурагчдын дотуур байрын орчин, үйлчилгээ. Ерөнхий шаардлага Secondary school dormitory environment and service. General requirements	MNS 6781:2019
--	----------------------

Стандарт, хэмжил зүйн газрын даргын 2019 оны 09 дүгээр сарын 30-ны өдрийн С/40 дүгээр тушаалаар батлав.

Энэхүү стандарт нь 2019 оны 10 дугаар сарын 16-ны өдрөөс эхлэн хүчинтэй.

1 Зорилго

Энэхүү стандартын зорилго нь ерөнхий боловсролын сургуулийн дотуур байрын орчин нөхцөл, үйлчилгээнд тавих нийтлэг шаардлагыг тогтооно.

2 Хамрах хүрээ

Энэхүү стандарт нь Монгол улсад үйл ажиллагаа явуулж буй өмчийн бүх хэлбэрийн ерөнхий боловсролын сургуулийн дотуур байрын үйл ажиллагааг үнэлэх, хяналт тавихад хэрэглэгдэнэ.

3 Норматив эшлэл

Энэхүү стандартад холбогдох хууль, дүрэм, журам, норм болон дараах стандартгаас эш татсан бөгөөд эдгээрт өөрчлөлт орсон тохиолдолд хамгийн сүүлийн эх материалыаас эш татна. Үүнд:

- MNS 5566:2005, Аж ахуйн нэгж байгууллага, барилга байгууламжид зайлшгүй байх шаардлагатай гал унтраах анхан шатны багаж хэрэгслийн норм;
  - MNS 5742:2019, Номын сангийн орчны нөхцөл, үйл ажиллагаанд тавих шаардлага;
  - MNS 4990:2015, Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл мэнд. Хөдөлмөрийн эрүүл ахуй. Ажлын байрын орчин. Эрүүл ахуйн шаардлага;
  - MNS 4946:2019, Хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний газарт тавих шаардлага;
  - MNS 5682:2006, Авто замын байгууламж. Явган хүн, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан зам. Техникийн шаардлага;
  - MNS 6444:2014, Сургуулийн бус. Техникийн ерөнхий шаардлага;
  - MNS 0900:2018, Хүрээлэн буй орчин. Эрүүл мэндийг хамгаалах. Аюулгүй байдал. Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар, аюулгүй байдлын үнэлгээ;
  - MNS 5390:2004, Цахилгааны галын аюулгүй байдал, ерөнхий шаардлага;
  - MNS 6056:2009, Явган хүн, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан замыг төлөвлөсөн заавар;
  - MNS 6055:2009, Иргэний барилгын төлөвлөтөд бэрхшээлтэй хүний шаардлагыг тооцсон орон зай, орчин. Үндсэн шаардлага;
  - MNS 4115:1991, Барилгын галын аюулгүй байдал. Барилгын материалын ноцох чанар. Тэсвэрлэн шатдаг материалын анги тодорхойлох арга;

MNS 6781:2019

- MNS 5973:2009, Барилга байгууламжид ногоон байгууламжийн ойртох зайд, хэмжээ;
- MNS 5043:2016, 4.2 МВт хүртэл чадалтай ус халаах зуух. Техникийн ерөнхий шаардлага;
- MNS 6561:2015, Хүрээлэн байгаа орчин. Усны чанар. Ариутгах татуургын сүлжээнд нийлүүлэх хаягдал ус. Ерөнхий шаардлага;
- MNS 4943:2015, Хүрээлэн байгаа орчин. Усны чанар. Хаягдал ус. Ерөнхий шаардлага;
- MNS 4585:2016, Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага;
- MNS 6782:2019 Ерөнхий боловсролын сургуулийн орчны аюулгүй байдал. Ерөнхий шаардлага;
- MNS 6582:2016, Сурагчийн ширээ ба сандал. Техникийн шаардлага;
- БНБД 31-03-03, Олон нийт иргэний барилга;
- БНБД II-66-88, Сургалт-хүмүүжлийн барилгын зураг төсөл зохиох нэгдсэн норм;
- ТН-II-2.2-1985, Ерөнхий боловсролын сургууль, дотуур байрын барилгын төлөвлөлтийн элементийн норм;
- БНБД 31-01-10, Орон сууцны барилгын зураг төсөл төлөвлөх норм ба дүрэм;
- БНБД 30-01-04, Хот тосгоны төлөвлөлт барилгажилтын норм ба дүрэм;
- БНБД 23-02-08, Байгалийн гэрэлтүүлэг ба зохиомол гэрэлтүүлэг;
- БНБД 40-05-98, Барилга доторх усан хангамж, ариутгах татуурга;
- БНБД 41-01-11, Халаалт, агаар сэлгэлт ба кондиционер;
- БНБД 3.05.30-95, Дулааны шугам сүлжээ;
- БНБД 21-01-02, Барилга байгууламжийн галын аюулгүй байдал;
- БД 31-101-04, Тахир дутуу иргэдэд зориулсан барилгын төлөвлөлтийн норм;
- БД 30-101-05, Цөөн давхар сууц барих газрын төлөвлөлт, зохион байгуулалт, барилгажилт;
- БД 31-113-11, Ерөнхий боловсролын сургуулийн барилга төлөвлөлт;
- БНБД II-66-88, Сургалт хүмүүжлийн байгууллагын барилга байгууламжийн зураг, төсөл боловсруулах норм, дүрэм;
- БНБД 11-01-98, Зураг, төсөл боловсруулах, зөвшөөрөлцөх, батлах дүрэм;
- БНБД 13-04-03, Барилга байгууламж, инженерийн шугам сүлжээний засвар эдэлгээний хугацааны жишиг норм;

4 Нэр томьёо ба тодорхойлолт

Энэхүү стандартад хэрэглэсэн нэр томьёог дор дурдсан утгаар ойлгоно.

4.1

Ерөнхий боловсролын сургуулийн дотуур байр

Ерөнхий боловсрол эзэмшихийн тулд оршин суудаг газраасаа сургуульд тогтмол явах боломжгүй суралцагчдын амьдрах зориулалт бүхий сургуулийн бүрэлдэхүүн хэсэг

4.2

Дотуур байрын хүүхэд

Ерөнхий боловсрол эзэмших зорилгоор дотуур байранд амьдарч буй суралцагч

4.3

Дотуур байрын үйлчилгээ

Суралцагчийн эцэг эх, асран хамгаалагчтай гэрээлсний үндсэн дээр суралцагчдыг байрлуулан тэдний амьдралын хэвийн, аюулгүй нөхцөлийг бүрдүүлэх, асран хамгаалах, эрүүл мэнд, хөгжил хамгаалал, хоол хүнсний үйлчилгээ үзүүлэх цогц арга хэмжээ

4.4

Дотуур байрын орчин

Дотуур байрын үйлчилгээг үзүүлэхэд шаардагдах орчин

5 Дотуур байрын орчинд тавих шаардлага

5.1 Гадна орчин

- 5.1.1 Дотуур байр нь сургуулиас 150 метр хуртэлх зайд байрлана.
- 5.1.2 Сургуулийн болон дотуур байрын эзэмшил газрын 25 хувиас багагүй хэсгийг зүлэгжүүлж, мод тарьж, цэцэрлэгжүүлнэ.
- 5.1.3 Зүлэгжүүлээгүй хэсгийг хүүхдийн тав тухтай зорчих нөхцөлийг бүрдүүлэн тохижуулж, сандал, хогийн сав, гэрэлтүүлэг зэргийг 50 метр тутамд байрлуулна.
- 5.1.4 Дотуур байрын хашаан дотор болон эзэмшил газарт авто машины зогсоол байгуулахыг хориглоно.
- 5.1.5 Дотуур байрын эзэмшил газарт эмнэлэг, цагдаа, онцгой байдлын тусгай зориулалтын тээврийн хэрэгсэл нэвтрэх болон ачаа ачих, буулгах боломжтой байна.
- 5.1.6 Сургуулийн болон дотуур байрын эзэмшил газарт биеийн тамирын задгай талбай байх бөгөөд гүйлтийн тойрог, гимнастикийн дасгал хөдөлгөөн хийхэд зориулсан турник байрлуулж, гар бөмбөг, сагсан бөмбөг, хөл бөмбөг тоглох боломжийг бүрдүүлнэ.

5.2 Барилга, байгууламж

- 5.2.1 Төрийн албан ёсны хэлээр бичсэн хаягтай байна.
- 5.2.2 Дотуур байрын үүдний хэсэгт халтиргаа, гулгаа үүсэхээс хамгаалсан шалавч, барилгын орц, гарц нь босгогүй, MNS 6055 стандартын шаардлагыг хангасан тэргэнцрийн зориулалтын замтай, үүдний гадна орчинд цардсан талбайтай байна.
- 5.2.3 Дотуур байрын барилга нь Барилга байгууламжийн галын аюулгүй байдлын норм ба дүрэм БНБД 21-02-01-ийн дагуу галын болон аюулгүй байдлын дохиоллын системтэй байна.
- 5.2.4 Байгалийн болон зохиомол гэрэлтүүлэг, агааржуулалтын системтэй, аянга зайлцуулагчтай байна.
- 5.2.5 Дотуур байрын техник, тоног төхөөрөмж, цахилгаан холболтыг цахилгааны аюулгүй ажиллагааны дүрмийн дагуу гүйцэтгэнэ.
- 5.2.6 Дотуур байр нь ариутгах татуургын төвийн сүлжээнд холбогдоогүй бол MNS 4943:2015 стандартын шаардлага хангасан цэвэрлэх байгууламжтай, бохир усыг ариутгах татуургын сүлжээнд нийлүүлэх бол MNS 6561:2015 стандартын шаардлагыг хангана.
- 5.2.7 Бие даасан эх үүсвэртэй бол MNS 5043:2016 стандартын шаардлагыг хангасан зуухтай байна.
- 5.2.8 Халаалтын шугамыг хүүхдийн эрүүл мэнд, аюулгүй байдлыг хангахуйц байдлаар суурилуулж, шаардлагатай бол хаалт хийнэ.
- 5.2.9 Давхар бүрд хүүхэд амрах зориулалтаар сандал, ундны ус цэвэршүүлэгч бүхий цай уухад зориулсан өрөө эсвэл булантай байна.
- 5.2.10 Хүүхэдтэйгээ чөлөөтэй уулзах боломжтой эцэг, эхийн уулзалтын тусгай өрөө, хэсэгтэй байна.

5.2.11 Хүүхэд тав тухтай хооллох боломжтой хооллох танхимтай байна.

5.2.12 Дотуур байранд мөрдөх дотоод журам, дотуур байранд үзүүлэх үйлчилгээ, хариуцах ажилтан, ажиллах цагийн хуваарийг бичсэн мэдээллийн лавлах самбарыг үүдний хэсэгт, ил тод, харагдахуйц газар байрлуулна.

5.3 Хүүхэд амьдрах өрөө

5.3.1 Амьдрах өрөөний нэг хүүхдэд ногдох талбайн хэмжээ 4 m^2 -аас багагүй байна.

5.3.2 Эрэгтэй, эмэгтэй хүүхдийг тусад нь өрөөнд байлгах ба нэг өрөөнд 8-аас ихгүй хүүхэд амьдарна.

5.3.3 Өрөө бүр цонхтой байх ба байгалийн гэрэлтүүлгийн коэффициент 1,5-аас багагүй байна.

5.3.4 Өрөө, тасалгаа нь 22^0C -ын хэмээс доошгүй дулаантай, агаарын хэвийн солилцоог хангах ердийн болон механик салхивчтai, дотоод орчны харьцангуй чийгшил 30-аас 60 хувь байна.

5.3.5 Хүүхэд амьдрах өрөөнд хүүхдийн тоогоор ор, зөвлөн эдлэл байх бөгөөд хүүхдийн нас, биеийн онцлогт тохирсон ширээ, сандал, хувцасны шүүгээ, хогийн савтай байна.

5.3.6 Өрөөний тааз цагаан, хана цайвар өнгөтэй байна.

5.4 Ариун цэврийн өрөө

5.4.1 Хүүхдийн ариун цэврийн өрөөг дотуур байрын дотор байрлуулна.

5.4.2 Ариун цэврийн өрөө нь агааржуулалтын системтэй, цонхны салхивч нь дээд талдаа байрласан байна.

5.4.3 Ариун цэврийн өрөөний цахилгааны холболт нь далд байна.

5.4.4 Дотуур байрын 30 хүүхэд тутамд нэг гар угаагуур, 20 хүүхэд тутамд нэг шүршүүртэй байна.

5.4.5 Угаалга, хатаалга, индуудлэгийн төвлөрсөн өрөөтэй, 50 хүүхэд тутамд 1 угаалга хатаалгын машин, индуудлэгийн тавцан, индуу ногдохоор байна.

5.4.6 Эрэгтэй, эмэгтэй хүүхдийн ариун цэврийн өрөө, усанд орох өрөөг тусад нь байгуулж охид, хөвгүүдээр нь ялгасан таних тэмдэгтэй байна.

5.4.7 Гар угаах угаагуурын дэргэд саван тогтмол байлгах бөгөөд гар хатаагч, таглаатай хогийн савыг байрлуулна.

5.4.8 Ариун цэврийн өрөө, усанд орох өрөөний шалыг халтирдаггүй зориулалтын материалыар хийнэ.

5.4.9 Бага насны болон хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд зориулсан угаагуур, шүршүүртэй байна.

5.4.10 Дотуур байрын шилжилтийн насны охидод зориулсан, дараах шаардлагыг хангасан өрөөтэй байна. Үүнд:

5.4.10.1 Дотуур хувцсаа угаах, солиход зориулсан, хаалгаар тусгаарласан угаалгын хэсэг байна.

5.4.10.2 Ариун цэврийн хэрэглэл, бусад хог хаягдлыг хаях тагтай хогийн савтай байна.

5.4.10.3 Хогийн савыг өдөр тутам цэвэрлэж, хаягдлыг тухай бүрд нь зайлзуулна.

5.5 Бие засах газар

5.5.1 Бие засах газрын суултуурууд хоорондоо тусгаарлагчтай байна.

5.5.2 Дотуур байрын 25 эрэгтэй хүүхэд тутамд нэг суултуур, нэг шээлтүүр, 20 эмэгтэй хүүхэд тутамд нэг суултуур байна.

5.5.3 Явган суултууртай бол тусгаарлагч болон хаалганы дээд, доод ирмэг шал болон таазнаас 10 см-ээс ихгүй зйтай байрлах ба явган суултуурыг шалнаас дээш өндөрлөж суурилуулна.

5.5.4 Бие засах газрын суултуурын татуурга, хаалга, бариул нь бага насны болон хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд тохиромжтой байна.

5.5.5 Дотуур байр нь гадна бие засах газартай бол “Нүхэн жорлон, угаадасны нүх. Техникийн шаардлага” MNS 5924:2015 стандартыг мөрдөнө.

5.5.5.1 Гадна бие засах газар нь дотуур байрын гарах хаалганаас 30 метр хүртэл зайд байрлана.

5.5.5.2 Гадна бие засах газар хүрэх зам гэрэлтүүлэгтэй байна.

5.5.6 Бага насны болон хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд зориулсан суултууртай байна.

5.6 Хүүхэд хөгжлийн өрөө

5.6.1 Хүүхэд хөгжлийн өрөөний талбайн хэмжээ нь 30 m^2 -аас доошгүй байна.

5.6.2 Өрөөг хөгжим, зурагт, компьютер, буйдан, хүүхдийн сэтгэхүй, оюун ухаан хөгжүүлэх төрөл бүрийн тоглоом, шаардлагатай бусад эд зүйлсээр хангана.

5.7 Номын сан

5.7.1 Нийт хүүхдийн 20 хувьд нэг дор үйлчлэх боломж бүхий ширээ, сандал, самбартай, байгалийн болон зохиомол гэрэлтүүлэгтэй номын сантай байна.

5.7.2 Номын сангийн 1 хүүхдэд ногдох талбай нь $2,4\text{ m}^2$ -аас доошгүй байна.

5.7.3 Номын санд хүүхдийг хичээл давтах боломжоор хангаж, сурах бичиг, хичээлийн нэмэлт даалгавар, бусад ном гарын авлагыг байрлуулна.

5.8 Багшийн өрөө

Багшийн ажиллаж, амрах өрөөг хүүхдийн өрөөнөөс тусад нь 10 m^2 -аас доошгүй талбайтай байгуулна.

5.9 Эрүүл мэндийн өрөө

5.9.1 Алжаал тайлж, чийрэгжүүлэх, сэтгэл зүйн зөвлөгөө өгөх, эмчийн үзлэг хийхэд зориулсан, 12 m^2 -аас доошгүй талбайтай өрөөтэй байна.

5.9.2 Эмчийн өрөөнд анхан шатны яаралтай тусламж үзүүлэх эм, эмнэлгийн хэрэгсэл бүхий шүүгээ, жин, өндрийн хэмжүүр, чагнуур, даралт хэмжигч, үзлэг хийх зориулалтын ор, сандал, ширээ зэргийг байрлуулна.

5.9.3 Эрүүл мэндийн анхан шатны тусламжийн хайрцгийг дотуур байрын багш, ажилтнууд ашиглахаар, хүүхэд хүрэх боломжгүйгээр байрлуулна.

5.10 Гал тогоо

5.10.1 Гал тогооны өрөөний шал, хана плитатай, таазыг ус нэвтэрдэггүй, бат бөх, тэгш гөлгөр гадаргуутай, өнгө үзэмж сайтай, цэвэрлэхэд хялбар, сайн чанарын материалаар хийнэ.

5.10.2 Гал унтраах хэрэгслийг нүдэнд ил харагдах газарт байрлуулна.

5.10.3 Хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний ажилчдын гар угаах, ариутгах орчин нөхцөлийг эрүүл ахуйн шаардлагад нийцүүлэн бүрдүүлнэ.

5.10.4 Хүүхдийн эрүүл мэндэд эрсдэлгүй, угааж цэвэрлэхэд хялбар, хүнсний зориулалтын материалаар хийсэн, таглаатай ундын ус зөөх, хадгалах савтай байна.

5.10.5 Хүний биед хор нөлөөгүй, эрүүл ахуйн шаардлагыг хангасан аяга, таваг, хоолны сав, хэрэгсэлтэй байна.

5.10.6 Хооллох хэрэгслийг угаах, хатаах, ариутгах машинтай байна.

6 Дотуур байрын үйлчилгээ

6.1 Хүүхдийн эрүүл мэндийн үйлчилгээ

6.1.1 Хүүхдийг хүлээн авсан өдөр эмчийн үзлэгт хамруулж, эрүүл мэндийн дэвтэрт тэмдэглэнэ.

6.1.2 Эрүүл мэндийн дэвтрийг сургуулийн эмч эсвэл дотуур байрын багш хадгална.

6.1.3 Дотуур байрын 6-гаас 10 насны хүүхдийг улирал тутам, 11-ээс 18 насны хүүхдийг жилд 2 удаа эрүүл мэндийн үзлэгт тус тус хамруулна.

6.1.4 Хүүхэд бүрийг зохих товлолын дагуу дархлаажуулалтад хамруулж, эрүүл мэндийн дэвтэрт тэмдэглэнэ.

6.1.5 Хүүхдийн жин, өндөр, өвчин туссан байдал, эмчилгээ зэргийг эрүүл мэндийн дэвтэрт тэмдэглэнэ.

6.1.6 Хүүхдэд эрүүл мэндийн боловсрол олгох, эрүүл ахуйн зөв дадал, зан үйлд сургахад анхаарч дараах агуулгаар сургалт зохион байгуулна. Үүнд:

6.1.6.1 Ил задгай бие засахгүй, хог хаяхгүй байх;

6.1.6.2 Суултуур/шээлтүүрийг зөв ашиглах;

6.1.6.3 Шүдээ зөв угаах дадал, хэвшил, амны хөндийн эрүүл мэнд;

6.1.6.4 Гараа зөв угаах дадал, хэвшилд суралцсан байх;

6.1.6.5 Осол гэмтлээс урьдчилан сэргийлэх;

6.1.6.6 Зөв зохистой хооллолт, таргалалтаас сэргийлэх;

6.1.6.7 Θсвөр насны охид, хөвгүүдэд нөхөн үржихүйн эрүүл мэндийн талаар мэдээлэл өгч, боловсрол олгох;

6.1.6.8 Халдварт өвчнөөс сэргийлэх, эрүүл ахуйн зөв дадал зан үйлд сургах;

6.1.6.9 Идэвхтэй хөдөлгөөн, дасгал тогтмол хийж хэвших;

6.1.7 Хүүхдийн өсөлт, хөгжил, зан төлөвд гарч буй өөрчлөлтийг ажиглаж, холбогдох арга хэмжээг авна.

6.1.8 Сургууль эмчгүй бол харьяа сум, өрхийн эрүүл мэндийн төв, багийн эмчээс эрүүл мэндийн үйлчилгээг авна.

6.2 Сурч боловсрох, хөгжүүлэхэд чиглэсэн үйлчилгээ

6.2.1 Хүүхдийг сургах, төлөвшүүлэхэд чиглэсэн аливаа үйл ажиллагааг хүүхдийн нас, бие, сэтгэхүй, хөгжлийн онцлогт тохирсон сонирхолтой арга хэлбэрээр өөрсдийнх нь оролцог хангасан байдлаар зохион байгуулна.

6.2.2 Хүүхэд гэрийн даалгавраа хийх, өөртөө үйлчлэхэд нь тусалж дэмжинэ.

6.2.3 Хүүхдийг амьдралын зөв дадал хэвшилд сургах чиглэлээр сургалт зохион байгуулна.

6.2.4 Уур бухимдлаа хянах, сэтгэл хөдлөлөө зөвөөр илэрхийлэх, асуудлыг даван туулах чадварт сургана.

6.2.5 Хүүхдийн сонирхол, авьяас чадварт тулгуурлан ажил мэргэжлийн чиг баримжаа олгох ба мэргэжил сонголтод дэмжлэг үзүүлнэ.

6.2.6 Хүүхдийн эрх, үүргийн талаар, эцэг, эх, өндөр настан, багш, бусад хүнийг хүндлэн харьцах, үндэсний өв уламжлалаас суралцах, хүрээлэн буй байгаль орчноо хамгаалах, ном, сурах бичиг, эд хөрөнгөд ариг гамтай, цэвэрч нямбай хандах хандлагыг төлөвшүүлнэ.

6.2.7 Гэмт хэрэг зөрчил, халдварт өвчин, архи тамхины нөлөө, хорт зуршил, компьютер тоглоомд донтох, цахим орчноос өөрийгөө болон найз нөхдөө хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр сургалт зохион байгуулна.

6.2.8 Хүүхдэд мэдлэг, чадвар олгоход шаардлагатай сургалтын хэрэглэгдэхүүн нь нас, бие, сэтгэхүй, хөгжлийн онцлогт тохирсон, хүртээмжтэй, аюулгүй, сонирхол татахуйц байна.

6.2.9 Хүүхдийн авьяас, хүсэл сонирхол, чадварт нь тулгуурлан хүүхдийн оролцоог хангасан сайн дурын клуб, хамтлаг, бүлэг байгуулан ажиллуулна.

6.2.10 Дотуур байрын өдөр тутмын дэг, хуваарьт хүүхдийн тоглох, амрах цагийг өдөрт 3 цагаас доошгүй байхаар тооцож оруулна.

6.3 Хүүхдийн эрх, хамгааллын үйлчилгээ

6.3.1 Сургуулийн хүүхэд хамгааллын бодлогод дотуур байрын бүх ажилтнууд хүлээн зөвшөөрснөө илэрхийлж гарын үсэг зурна.

6.3.2 Хүүхдийг хүмүүжүүлэх, төлөвшүүлэхэд зэрэг аргыг хэрэглэнэ.

6.3.3 Сургуулийн хичээлээс гадуурх сургалтын ажлын нэгдсэн төлөвлөгөөтэй уялдуулан дотуур байранд зохион байгуулах хүүхдийн эрх, хамгаалал, тэдний хөгжлийг дэмжихэд чиглэсэн үйл ажиллагааны төлөвлөгөөтэй байна.

6.3.4 Дотуур байрын ажлыг төлөвлөх, зохион байгуулах, үр дүнг тооцохдоо хүүхдийн өөрсдийн оролцоог хангаж, санал бодлыг нь тусгах ба хүүхдийн санаачилсан үйл ажиллагааг боломжит арга, хэлбэрээр дэмжиж хүүхдийн зөвлөлийг тогтмол ажиллуулна.

6.3.5 Бие махбодын шийтгэл, сэтгэл зүйн болон үе тэнгийнхний дарамт, үл хайхрах байдал, гэмт хэрэг, зөрчил, хорт зуршил, мөлжлөгийн бүх хэлбэрт өртөхгүй байх нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

6.3.6 Үйл ажиллагааны төлөвлөгөөнд хүүхдийг аливаа хэлбэрийн хүчирхийллээс өөрийгөө хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх чадварт сургах сургалтын хөтөлбөрийг оруулна.

6.3.7 Дотуур байрын дотоод журамд хүүхдүүдийг дотуур байранд эцэг эх, асран хамгаалагчийн хүсэлт, зөвшөөрлөөр хүлээн авах, хүлээлгэн өгөх, чөлөө өгөх, шилжүүлэх зохицуулалтыг тусгана.

6.3.8 Дотуур байранд санал, гомдол авах хайрцаг ажиллуулах ба сургуулийн нийгмийн ажилтан нь хүүхэд, эцэг эх, асран хамгаалагчдын санал, гомдлын дагуу арга хэмжээ авч, эцэг эхийн зөвлөл, сургуулийн захиралд танилцуулна.

6.3.9 Дотуур байрын үйлчилгээний талаар хүүхдээс жилд нэгээс доошгүй удаа сэтгэл ханамжийн судалгааг авч, сургуулийн захиргаа болон орон нутгийн бусад удирдлагад танилцуулна.

6.3.10 Дотуур байрын ажилтнууд ээлж хүлээлцэх бүрд хөтөлж, гарын үсэг зурдаг дэвтэртэй байна.

6.3.11 Дотуур байрын үйлчилгээнд хяналт тавих, дэмжлэг үзүүлэх эцэг эхийн зөвлөлтэй байна.

6.4 Хоол, хүнсний үйлчилгээ

6.4.1 Хүүхдийн хоолны үйлдвэрлэл, үйлчилгээг явуулахдаа MNS SAC RCP 39:2011 "Нийтээр нь үйлчлэх хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд мөрдөх эрүүл ахуйн дадал", MNS 4946:2005 "Хоолны газрын ангилал, зэрэглэл, үндсэн шаардлага" стандартын шаардлагыг хангана.

6.4.2 Хүүхэд хоол, хүнсний харшилтай, хodoод, гэдэсний эмгэгтэй, хоолны тусгай дэглэм шаардлагатай бол мэргэжлийн эмчийн зөвлөгөөг үндэслэн тохирох хоол хүнсийг бэлтгэн олгоно.

6.4.3 Хадгалалтын хугацаа богинотой, түргэн гэмтэх түүхий эд, бүтээгдэхүүн /мах, сүү, өндөг г.м-ийг/ зориулалтын хөлдөөгч, хөргөгчинд хадгалах, түүхий болон болгосон хоол хүнсийг хооронд нь холих, хамт хадгалахаас зайлсхийж хадгалалтын горимыг чанд дагаж мөрдөнө.

6.4.4 Хүүхдийн хоолны илчлэг, үндсэн шимт бодис, ислэгийн хоногийн хэрэгцээ хангалттай байна.

6.4.5 Хоолны газар нь баталсан жор технологийн дагуу хоолыг бэлтгэнэ. Хүүхдийн хоол бэлтгэх хүнсний бүтээгдэхүүний нэр төрлийг олон байлгаж, өдөр бүр 5 удаа (өглөө, бага үд, өдөр, их үд, орой) хоолоор үйлчилнэ.

6.4.6 Бэлэн бүтээгдэхүүн, болгож бэлтгэсэн хоол хүнсийг 2 цагийн дотор олгох ба хонуулсан хоолоор хүүхдэд үйлчлэхгүй.

6.4.7 Хүүхдэд өгсөн бүхий л хүнсний зүйл, хоолноос 250-иас 500 г хүртэл, ширхгийн бүтээгдэхүүн бол хүүхдэд өгч буй хэмжээгээр дээжийг нь авч, хөргөгчинд 48 цаг хадгалсны дараа устгана. Дээж авсан, устгасан талаарх бүртгэл хөтөлнө.

6.4.8 Тогооч хүүхдийн хоолны цэсийг 7 хоног бүр гаргаж, сургуулийн эмч эсвэл хоол зүйч баталгаажуулна. Сургуулийн эмч эсвэл хоол зүйч хүүхдийн хоолны илчлэг чанар, найрлагыг улирал бүр тооцож тогоочид зөвлөмж өгнө. Хоолны цэс гаргахад хүүхдүүдийн саналыг тусгана.

6.4.9 Хоолны орц норм, илчлэгийн талаарх мэдээллийг хүүхдэд 7 хоног бүр өгнө.

6.4.10 Дотуур байрын хүүхэд бүр өдөрт 2 литрээс доошгүй ундны ус уух боломжоор хангана.

6.4.11 Хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний ажилчид нь эрүүл мэндийн үзлэг шинжилгээнд жилд хоёр удаа хамрагдах бөгөөд халдварт өвчний нян тээгч илэрсэн тохиолдолд эрүүлжүүлэх арга хэмжээ авах, өвчин илэрсэн тохиолдолд заавал эмчлүүлнэ.

6.4.12 Хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний ажилчид нь ариун цэврийн шаардлага хангасан (малгай, өмсгөл, хормогч, ажлын гутал, гарын алчуур) дүрэмт хувцсыг иж бүрэн өмсөж, бөгж, бугуйвч, цаг зүүгээгүй, хумс ургуулаагүй, хумсны будагүй, хувийн ариун цэврийг сахиж үйлчилнэ.

7 Хүний нөөцөд тавих шаардлага

7.1 Дотуур байранд хүүхэдтэй ажиллах ур чадвар, арга зүй, ёс суртахуунтай, сэтгэцийн өвчин эмгэггүй, халдварт өвчингүй, гэмт хэрэгт холбогдож байгаагүй багш ажилтнууд ажиллана.

7.2 Дотуур байрын ажилтан бүртэй хөдөлмөрийн гэрээ байгуулж, ажлын байрны тодорхойлолтыг батлан хэрэгжүүлнэ.

7.3 Дотуур байрын 50 хүртэл хүүхэд тутамд нэг багш ногдоно.

ТАЙЛБАР: Хэрэв дотуур байр нь 51-100 хүүхэдтэй бол 2 багш, 101-150 хүүхэдтэй бол 3 багш, 151-200 хүүхэдтэй бол 4 багш ноогдохоор тооцно.

7.4 Байрын багш нь багш эсвэл нийгмийн ажилтан мэргэжилтэй, 5-аас доошгүй жил хүүхэдтэй ажилласан туршлагатай байна.

7.5 6-гаас 10 настай 30 хүртэл хүүхэд тутамд нэг туслах багш байна.

ТАЙЛБАР: Хэрэв дотуур байр нь 6-гаас 10 насты 31-ээс 60 хүүхэдтэй бол 2 асрагч багш, 61-ээс 90 хүүхэдтэй бол 3 асрагч багш ноогдохоор тооцно.

7.6 Туслах багш нь багш мэргэжилтэй, дотуур байрын багшийн мэргэжил дээшлүүлэх сургалтад хамрагдсан байна.

7.7 50 хүртэлх хүүхдэд нэг мэргэжлийн тогооч, түүнээс дээш бол туслах тогоочтой байна.

7.8 Дотуур байрын нийт өрөө, талбайг оролцуулан 450 м^2 талбайд нэг үйлчлэгч ногдохоор тооцож үйлчлэгч ажиллуулна.

7.9 Дотуур байр бүрд 4 ээлжийн жижүүр ажиллана. Жижүүр нь хүүхдийг асран хамгаалах, хөгжүүлэхэд эцэг эх, багш, сургуультай хамтран ажиллана.

7.10 Дотуур байрын багш, ажилтантай байгуулах хөдөлмөрийн гэрээнд тусгайлан хүүхдийн хувийн нууцыг чанд хадгалах тухай заалт тусгасан байна.

7.11 Багш, ажилтанд зориулсан уулзалтыг сар бүр зохион байгуулна.

7.12 Багш, ажилтанд дараах агуулгаар жил бүр сургалт зохион байгуулна. Үүнд:

7.12.1 Хүүхдийн эрх, хүүхэд хамгаалал;

7.12.2 Хүүхдийг хүмүүжүүлэх, төлөвшүүлэх эерэг арга барил, хүүхэдтэй харилцах ур чадварыг эзэмшүүлэх;

7.12.3 Гамшигийн үеийн сургалт, дадлагад хамруулах, хүүхдийг гамшиг ослоос авран хамгаалах, эмнэлгийн анхан шатны тусламж үзүүлэх, гал унтраах хэрэгслийг зөв ашиглах чадвар дадал эзэмшүүлэх;

7.12.4 Цэвэрлэгээ, халдвартгүйжүүлэлт хийх;

7.13 Багш, ажилтнуудыг жил бүр эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх үзлэгт хамруулна.

7.14 Сургуулийн захиргаанаас дотуур байрын багш, бусад ажилтнуудын ажлын гүйцэтгэлийг тогтмол хянаж, улирал тутам гүйцэтгэлийн үр дүнг үнэлнэ.

8 Цэвэрлэгээ, ариутгал, засвар үйлчилгээ

8.1 Дотуур байрын барилгыг жилд нэг удаа хөгц, мөөгөнцөртсөн хэсгийг цэвэрлэж ариутгах, будаж шохойдох зэргээр урсгал засвар хийнэ.

8.2 Улирал тутам хортон шавж, мэрэгчийн устгал, халдвартгүйжүүлэлт, ариутгалыг гэрээний үндсэн дээр, шаардлагатай үед хуваарь харгалзахгүйгээр мэргэжлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлнэ.

8.3 Дотор агаарт нян судлалын шинжилгээг жилд хоёр удаа хийлгэнэ.

8.4 Сургуулийн эмч дотуур байрын их цэвэрлэгээ, халдвартгүйжүүлэлтэд хэрэглэх бодис, хийх арга зөвлөмжөөр хангаж, хуваарийг сургуулийн захирлаар батлуулан хэрэгжүүлж, цэвэрлэгээ, халдвартгүйжүүлэлт хийсэн тухай бүртгэл хөтөлнө.

8.5 Хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний хэсгийн шал, хана, хаалгыг өдөр бүр цэвэрлэж, цэвэрлэгээг хийж дууссаны дараа халдвартгүйжүүлэлт хийнэ.

8.6 Хооллох танхим, нийтийн эзэмшлийн талбай, ариун цэврийн өрөө, хана, хаалга, бариул, ширээ, сандал, угаалтуур, суултуур, шээлтуүр, шал зэрэг нийтийн эзэмшлийн эд зүйлсийг дотуур байрын үйлчлэгч өдөр бүр цэвэрлэнэ.

8.7 Хүүхэд амьдрах өрөөг хүүхдүүд өдөр бүр цэвэрлэнэ. Бага ангийн хүүхдийн өрөөг үйлчлэгч цэвэрлэнэ.

8.8 Усны эх үүсвэрт эрүүл ахуйн хамгаалалтын бүсийг тогтоож, зохих дэглэмийг мөрдөнө.

8.9 Ундны ус хадгалах савыг 7 хоногт 1-ээс 2 удаа бүрэн суллаж, угааж, халдвартайжүүлнэ.

8.10 Ус, ариун цэвэр, эрүүл ахуйн байгууламжид засвар үйлчилгээ хийх төлөвлөгөөг сургуулийн захирал батлах бөгөөд төлөвлөгөөний дагуу засвар үйлчилгээ хийсэн тухай тэмдэглэл хөтөлнө.

8.11 Суултуур, шээлтүүр, шүршүүр, угаагуурын засвар үйлчилгээ, цэвэрлэгээг цаг тухайд нь хийж, эвдрэл гэмтэлгүй, цэвэр байлгана.

8.12 Бохирын цооногт цуглуулсан хаягдал усыг тусгай зөвшөөрөл бүхий аж ахуйн нэгж, байгууллагатай гэрээ байгуулж, гэрээний дагуу зайлцуулна.

8.13 Хогийн цэг нь дотуур байрнаас 30 метрээс багагүй, усны эх үүсвэрээс 100 метрээс багагүй зайд, хана эсхүл хашаагаар тусгаарласан битүүмжлэл сайтай хаалттай, салхины ноёлох чиглэлийн доод талд байрлана. Хог хаягдлыг зайлцуулах ажлыг 7 хоногт нэгээс багагүй удаа хийж, бүртгэл хөтөлнө.

8.14 Хог хаягдлыг зориулалтын таглаатай саванд ангилан цуглуулж, бохирын цооног эсвэл хог цуглуулах цэгт хаяна.

9 Аюулгүй байдалд тавих шаардлага

9.1 Дотуур байрны гадаад, дотоод орчны зураглал гаргаж, аюулгүй байдлын эрсдэлийн үнэлгээг эцэг эх, багш, суралцагчдын төлөөллөөс бүрдсэн дотуур байрны зөвлөл улирал тутамд, шаардлагатай тохиолдолд мэргэжлийн байгууллагаар хугацаа харгалзахгүй хийлгэнэ.

9.2 Галын болон болзошгүй гэнэтийн аюулын үед аврах арга хэмжээний бүдүүвч зургийг гаргаж, нийтэд ил, тод харагдахаар газар байрлуулна.

9.3 Дотуур байр нь галын аюултай байдлын үед ажиллах төлөвлөгөөтэй, төлөвлөгөөний дагуу тогтмол дасгал, сургуулилт хийнэ.

9.4 Хүүхэд хөгжлийн өрөө, хооллох танхимд галын аюулгүй ажиллагааг хангаж, дохиоллын систем, аврах гарцын зураглал, аврах шат, дотуур байрны дотор, гадна талын гал унтраах усны цэг, гал унтраагуур болон гал унтраах анхан шатны бусад багаж хэрэгсэлтэй байна.

9.5 Дотуур байрны хүүхэд амьдардаг өрөөний хаалганы гадна талд өрөөний дугаар, хүүхдийн нэрс, хаалганы дотор талд дотуур байрны барилга байгууламжийн байршил, аврах гарцын зураглалыг байрлуулна.

9.6 Хүүхэд байрлах өрөөнд цахилгааны ил утасгүй, бүрэн ажиллагаатай гэрлийн унтраалга, цахилгааны залгууртай байна. Гэрлийн унтраалгыг хүүхдийн гар хүрэхүйц газарт, цахилгааны залгуурыг хүүхдийн орноос хол байрлуулна.

9.7 Барилгын цонх, хаалга бүрэн ажиллагаатай, түгжээтэй, хөшигтэй байна.

9.8 Давхар бүрийн коридор, хүүхэд хөгжлийн өрөө, гал тогоо бусад нийтийн хэсэгт хяналтын камер суурилуулж, хяналтын дэлгэцийг жижүүр багшийн өрөөнд байрлуулна.

9.9 Хяналтын камерын бичлэгийг 1 сараас доошгүй хугацаанд хадгална.

9.10 Бичлэгийг ямар зорилгоор хэрхэн ашиглах талаар нэгдсэн журамтай, хууль хяналтын байгууллага болон сургуулийн захирал, эсвэл нийгмийн ажилтны зөвшөөрөлөөр бусдад үзүүлнэ.

10 Хориглох зүйл

10.1 Хичээлийн жилд дотуур байрын хүүхдийг эцэг эх, асран хамгаалагчийн зөвшөөрөлгүйгээр гадуур хонуулах, байрлуулах;

10.2 Эцэг, эх, асран хамгаалагч нь хүүхэдтэйгээ уулзахаас бусад тохиолдолд гадны хүнийг түр болон байнга байрлуулах;

10.3 Дотуур байрын өрөө тасалгаа, эд хөрөнгө, бусад эд зүйлсийг зориулалт бусаар ашиглах;

10.4 Ариун цэврийн өрөө, усанд орох өрөө, хүүхэд амьдрах өрөөнд хяналтын камер суурилуулах

ТӨГСӨВ.